

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนจากสามีกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด โดยทำการศึกษาในกลุ่มมารดาที่มีสถานภาพสมรสคู่และมีบุตรอายุระหว่าง 1-5 ปี ที่เจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืด และเคยนำเด็กโรคหอบหืดนั้นมาได้รับการรักษาที่แผนกเด็ก โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช กระนวน อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 112 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความเชื่อด้านสุขภาพของมารดาเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของความเชื่อด้านสุขภาพที่ Becker (1974) ได้พัฒนาและปรับปรุงขึ้น แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนจากสามีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ House (1981) และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกิจกรรมที่ควรปฏิบัติซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญตามแผนการรักษาเด็กโรคหอบหืด เครื่องมื่อดังกล่าวข้างต้น ได้ผ่านการหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และการหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ฉบับดังนี้คือ แบบสัมภาษณ์ความเชื่อด้านสุขภาพของมารดาเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนจากสามีมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์มารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง โดยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2537 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2537 ได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 112 ราย ซึ่งตัวอย่างที่สูญหายไป 4 รายนั้น เป็นตัวอย่างที่ผู้วิจัยไม่พบตามที่อยู่ในทะเบียนของผู้ป่วยเด็กโรคหอบหืด ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด ($r = .5630$; $P < .05$)
2. การสนับสนุนจากสามี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด ($r = .4904$; $P < .05$)

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่บ้านด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์นั้นมีที่ตั้งของบ้านเรือนกระจายกันอยู่ตามตำบลหมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น เช่น ตำบลหนองโก ตำบลคันนาศาด ตำบลห้วยยาง ตำบลหนองโน ตำบลหนองกุงใหญ่ ตำบลหัวนาคำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังกระจายอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น อำเภอห้วยเม็ก อำเภอดำคันโท และอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น ผู้วิจัยได้ไปติดตามค้นหากลุ่มตัวอย่างตามชื่อและที่อยู่ที่ได้ระบุไว้ในทะเบียนรายงานการเข้ารับการรักษาของเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดประจำปี 2536 ณ แผนกเด็ก โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกระนวน อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดยไปพบผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอคำแนะนำว่าชื่อและที่อยู่ของตัวอย่างแต่ละรายนั้นมีบ้านเรือนตั้งอยู่บริเวณใดของหมู่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยพบปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การค้นหากลุ่มตัวอย่าง โดยการถามจากผู้ใหญ่บ้านถึงที่ตั้งบ้านเรือนของตัวอย่าง บางครั้งได้คำตอบไม่ชัดเจน เพราะบางหมู่บ้านมีจำนวนหลังคาเรือน

ในความรับผิดชอบของผู้ใหญ่บ้านมาก ทำให้ผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถจำที่ตั้งของบ้านเรือนลูกบ้านได้ทั้งหมด ประกอบกับบ้านเลขที่ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เรียงกันตามลำดับ จึงทำให้ยากที่จะบอกได้ว่าอยู่บริเวณใดของหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้านต้องประกอบอาชีพอื่น ๆ ด้วย บางครั้งไปไม่พบผู้ใหญ่บ้าน

2. ตัวอย่างบางรายแจ้งชื่อและที่อยู่บนทะเบียนรายงาน ไม่ตรงกับชื่อและที่อยู่ในปัจจุบัน เช่น แจ้งชื่อสกุลเดิมก่อนแต่งงาน หรือแจ้งบ้านเลขที่ของปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งไม่ใช่บ้านเลขที่ของตนเองในปัจจุบัน เป็นต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการค้นหาและให้รายละเอียดแก่บุคคลที่ผู้วิจัยไปติดต่อสอบถาม

3. ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการเดินทางไปยังหมู่บ้านของตัวอย่างบางรายซึ่งอยู่ไกล และสภาพภูมิประเทศของบางหมู่บ้านไม่สะดวกต่อการเดินทาง เช่น ตำบลกุดจิก อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นตำบลที่อยู่ห่างจากอำเภอกะนวน ประมาณ 30 กิโลเมตร ตำบลนูนสาด อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น เป็นตำบลที่มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับเนินเขา ซึ่งทำให้การเดินทางลำบากและไม่เหมาะที่จะไปคนเดียว เป็นต้น

4. ใช้เวลาในการพบกับตัวอย่างแต่ละรายประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ถึง 2 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์รายละเอียด 30-45 นาที เวลาที่เหลือเป็นเวลาที่ตัวอย่างซักถามถึงปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ทั้งปัญหาของตนเองและของสมาชิกอื่นในครอบครัว

5. การไปพบตัวอย่างบางรายต้องไปหลายครั้งจึงได้พบ เนื่องจากมีภาระกิจในการประกอบอาชีพ ประกอบกับระยะเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นฤดูฝน ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.1 มีอาชีพเกษตรกร ต้องออกไปดูแลไร่นา ตั้งแต่เวลา 04.00-05.00 น. การไปครั้งแรกจึงเป็นการนัดวันเวลาที่จะมาพบเท่านั้น

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบล่วงหน้าก่อนออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งไปรษณียบัตร หรือทำหนังสือฝากผู้ใหญ่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านไปให้ตัวอย่างแต่ละราย กำหนดวันและเวลาที่จะไปพบให้ชัดเจน

2. การค้นหาตัวอย่างตามที่อยู่ในทะเบียนรายงาน ผู้วิจัยควรไปพบผู้ใหญ่ในบ้านหรือเจ้าหน้าที่สถานอนามัยตำบล เพื่อขอทราบข้อมูลว่ามีใครเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านบ้าง ซึ่งจะทำให้การค้นหาตัวอย่างได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ที่รับผิดชอบลูกบ้านในคัมของตนเอง คนละประมาณ 10-15 หลังคาเรือน และรู้จักตำแหน่งที่ตั้งของบ้านเรือนลูกบ้านในความรับผิดชอบของตนเอง ได้ดี

3. การออกแบบการวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่บ้าน ต้องใช้เวลานานในการเดินทาง ไป-กลับ การค้นหาและการพบกับตัวอย่างแต่ละรายประมาณ 2 ชั่วโมง 30 นาที - 3 ชั่วโมง ดังนั้นในการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยควรนำข้อมูลเกี่ยวกับระยะทางที่ตั้งของบ้านเรือน สภาพพื้นที่ และฤดูกาลในระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลมาพิจารณาประกอบการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

จากผลการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนจากสามี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านบริการพยาบาล

1.1 บุคลากรทางการพยาบาลควรตระหนักถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด ซึ่งได้แก่ความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนจากสามี และควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้มารดามีความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคหอบหืดอย่างถูกต้อง และได้รับการสนับสนุนจากสามีอย่างเหมาะสม ดังนี้

1.1.1 ความเชื่อด้านสุขภาพ พยาบาลเป็นบุคลากรที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กโรคหอบหืด และมารดาซึ่งเป็นผู้ดูแลเด็กป่วยด้วยโรคหอบหืด ดังนั้นพยาบาลจึงควรมีบทบาทในการสอน แนะนำ หรือโน้มน้าวให้มารดาเด็กโรคหอบหืดมีความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคหอบหืดอย่างถูกต้องโดยจัดให้มีการสอนสุขศึกษาเรื่องโรคหอบหืด และจัดทำเอกสารแผ่นพับเพื่อให้มารดาได้อ่านประกอบหลังการสอนหรือนำกลับไปอ่านที่บ้าน เพื่อให้มารดาได้ทบทวนซึ่งจะทำให้มารดามีความเชื่อด้านสุขภาพดียิ่งขึ้น

1.1.2 การสนับสนุนจากสามี บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลควรส่งเสริมให้สามีได้มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือมารดาในการดูแลเด็กโรค - หอบหืดอย่างเหมาะสม โดยอธิบายให้สามีตระหนักถึงความสำคัญของตนในการช่วยเหลือภรรยาดูแลบุตรที่เจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืด และจัดสอนสุขศึกษาให้ความรู้แก่สามีเข้าใจถึงสาเหตุ อาการ ภาวะแทรกซ้อน แผนการรักษาและแนวทางการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคหอบหืด รวมทั้งการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ที่สามีควรให้แก่ภรรยา

1.2 บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลควรส่งเสริมให้มารดาเด็กโรคหอบหืดมีพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดอย่างเหมาะสม โดยการสอนสุขศึกษาเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ให้ความรู้แก่มารดาเกี่ยวกับโรคหอบหืด และควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาแนะนำแก่มารดาที่มีปัญหาในการดูแลเด็กโรคหอบหืด

1.3 บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลมีการติดตามเยี่ยมครอบครัวเด็กโรคหอบหืดภายหลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล หรือจัดให้มีระบบการส่งต่อให้สถานบริการสาธารณสุขอื่น ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กโรคหอบหืดได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง

1.4 บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของความเชื่อด้านสุขภาพ และการสนับสนุนจากสามี ตลอดจนวิธีการที่จะนำความเชื่อด้านสุขภาพ และการสนับสนุนจากสามีมาใช้ในการส่งเสริมให้มารดามีพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดอย่างเหมาะสม

2. ด้านการศึกษา ในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลควรเน้นให้นักศึกษาตระหนักและ เห็นความสำคัญของพฤติกรรมในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดของมารดา รวมทั้งความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนจากสามี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้มารดามีพฤติกรรมในการดูแลเด็กโรคหอบหืดดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรจัดให้นักศึกษาพยาบาลได้มีประสบการณ์ในการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพ และการสนับสนุนทางสังคม โดยนำความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคมมาเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการประเมินปัญหาของผู้ป่วยเพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐาน

ในการปฏิบัติของผู้ป่วย และการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับจากแหล่งภายในและภายนอกครอบครัว ซึ่งนักศึกษาสามารถนำข้อมูลมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนให้การพยาบาลหรือให้ความรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของผู้ป่วยต่อไป

3. ด้านการวิจัยทางการพยาบาล

3.1 ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค่อนข้างเล็ก และประชากรเป็นมารดาผู้ดูแลเด็กโรคหอบหืดที่เคยเข้ารับการรักษาที่แผนกเด็กโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกระนวน อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นเท่านั้น หากมีการศึกษาในโอกาสต่อไป ควรจะศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และประชากรที่ศึกษาควรเป็นระดับภาคหรือระดับประเทศ เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนจากสามี และพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

3.2 การศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการดูแลเด็กโรคหอบหืดนี้ ควรทำการศึกษาในกลุ่มอายุอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น กลุ่มเด็กวัยเรียน กลุ่มเด็กวัยรุ่น เป็นต้น เพราะกลุ่มอายุของเด็กโรคหอบหืดที่ต่างกัน พฤติกรรมของมารดาในการดูแลอาจจะแตกต่างกันในแต่ละวัยอย่างชัดเจน

3.3 ในการศึกษาถึงการสนับสนุนทางสังคมจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะการสนับสนุนจากสามีเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษากการสนับสนุนทางสังคมจากแหล่งอื่นที่นอกเหนือจากสามีด้วย